

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1928

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Κ. ΖΕΓΓΕΛΗ

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

Ὁ τοῦ παρελθόντος ἔτους πρόεδρος κ. Γ. Χατζιδάκις παραδίδων τὴν προεδρίαν εἰς τὸν κ. Κ. Ζέγγελην εὐχαριστεῖ αὐτὸν διὰ τοὺς κόπους οὓς κατέβαλεν ἀναπληρώσας αὐτὸν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος καὶ εὐχεται εἰς αὐτὸν ἵνα ἀπερίσπαστος ἐπιδοθῇ εἰς τὰ προεδρικά του καθήκοντα.

Ὁ κ. Ζέγγελης ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν εὐχαριστεῖ τὸν κ. Χατζιδάκην καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

Λόγος τοῦ προέδρου κ. Κωνστ. Ζέγγελη ἀναλαμβάνοντος τὴν προεδρίαν.

Μοῦ εἶναι ἐξόχως ὀδυνηρόν, ὅτι τὸ πρῶτον ἔργον μου, μετὰ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τοὺς κ. κ. συναδέλφους διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν μὲ τὴν ὁποίαν μὲ περιέβαλεν εὐμενεστάτη ἡ ψῆφος αὐτῶν, εἶναι ἡ λυπηρὰ ἀναγγελία εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, τοῦ θανάτου τοῦ πολυσεβάστου αὐτῆς μέλους καὶ πρώτου αὐτῆς προέδρου, Φωκίανος Νέγρη.

Ἡ θέσις μου τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶναι τόσον θλιβερὰ ὅσον τοῦ στρατιώτου ὅστις ἀγγέλων τὴν πρώτην νίκην τοῦ σώματός του ὀφείλει συγχρόνως νὰ γνωστοποιήσῃ ὅτι πρῶτος ἔπεσεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ ἔνδοξος τοῦ σώματος ἀρχηγός.

Διότι οὐδεὶς περισσότερον τῶν συνεργατῶν του δύναται νὰ γνωρίζῃ ὅτι οἱ ἐξαιρετικοὶ κόποι τοὺς ὁποίους συνεχῶς κατέβαλεν ἐργαζόμενος διὰ τὴν Ἀκαδημίαν τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, κόποι οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ κάμψωσι

καὶ νεανικὴν δύναμιν, ἐξησθένησαν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν ὀργανισμόν του, ὥστε ὑπέκλυφεν εἰς τὸ πρῶτον ἐλαφρὸν κτύπημα τοῦ Χάρωνος. Ἐδῶσε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ζωὴν τῆς νεογεννήτου Ἀκαδημίας.

Εἰς τὴν θλίψιν μου προστίθεται καὶ ἡ δυσχέρεια νὰ δώσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, κατὰ τὰ ἐπιζόμενα εἰκόνα ὀπωσδήποτε πιστὴν τοῦ βίου του εἴτε εἰς ὀλίγας, εἴτε καὶ εἰς πολλὰς γραμμὰς.

Διότι ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ αὐτοῦ σύνθεσις εἶχεν ὅλως ἐξαιρετικὴν μορφὴν, τῆς ὁποίας δυσκολώτατα, δύναμαι ν' ἀνεύρω πρότυπα εἰς παλαιότερους διὰ νὰ τὸν παραλληλίσω. Δυσκολώτερον δυστυχῶς ἀκόμη εἰς νεωτέρους.

Τὴν συναρμογὴν τῆς εὐγενεστεράς ψυχῆς πρὸς τὸν ὑγιέστερον νοῦν εἰς ἐλάχιστα προνομιακῶς δημιουργήματα αὐτῆς ἐπέτυχεν ἡ φύσις.

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ εἰς τὸ πολυσχιδὲς ἔργον τοῦ βίου του, εἶναι ἀνάγκη πρὸ τοῦ ἐπιστήμονος νὰ περιγράψωμεν τὸν ἄνθρωπον.

Καρδιά ἀγαθὴ. Πνεῦμα εὐθύ. Νοῦς διανγῆς ὑποτασσόμενος πάντοτε εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον. Ὁργανισμὸς ἰσχυρὸς ἕνα ἔχων προορισμόν: Νὰ ἐργάζεται καὶ πάντοτε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἰδανικῶν του. Καὶ ἦσαν ταῦτα δύο. Ἡ δόξα καὶ ἡ εὐτυχία τῆς Πατρίδος. Ἡ πρόοδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης.

Ἐτρεφε τὴν ἰδίαν ἀκράδαντον πίστιν καὶ εἰς τὰ δύο.

Καὶ μὲ τὴν πίστιν αὐτὴν ἐβάδισε πάντοτε πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πάντοτε διὰ τῆς εὐθείας.

Ἀπέρριτος καὶ ἀνιδιοτελής ἐθεώρει ὡς ὑπεραρκετὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του, τὴν ἡδονὴν τῆς συναισθήσεως ὅτι ἔπραξε πάντοτε τὸ καθῆκον του. Ἐπραξε περισσότερον ἀπὸ τὸ καθῆκον του. Τὸ γνωρίζομεν ὅλοι ὅσοι παρακολούθησαμεν τὸ ἔργον του.

Ὡς πᾶς ἀληθῆς σοφὸς ἦτο μετριόφρων καὶ ὁ ἀγὼν του ὑπῆρξεν σιωπηρὸς. Τὸ ἔργον του ὁμῶς ἐφώναζε. Καὶ ὅλοι ὅσοι ἐσκέπτοντο διὰ τι γενναῖον καὶ ἀγαθόν, ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀνεξαντλήτου καλωσύνης του, τὸν ἀπέσπων ἀπὸ τὸν μονήρη οἰκίσκον του καὶ τὸν ἐχρησιμοποιοῦν. Ἡ πολιτεία, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐπιστήμη.

Ἐν μόνον εἶχε πάθος. Τὸ πάθος τῆς μελέτης. Δὲν τὸν ἐγκατέλειπε μέχρι τῆς τελευταίας του ἡμέρας.

Υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Νέγρη καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀδελφὸς νεώτερος τοῦ ἐξ ἴσου διακεκριμένου μαθηματικοῦ Νέγρη τοῦ ὀργανώσαντος τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Πρακτικὸν Δύκειον. Μεταλαβὼν ἀπὸ τὸν οἶκον του τὴν ἐπιστημονικὴν ὀρμὴν, σκοπίμως πάντοτε ρυθμιζομένην ὑπὸ τοῦ μαθηματικοῦ του πνεύματος, ἐσπούδασεν εἰς Παρισίους καὶ κατέστη διπλωματοῦχος τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς τῆς Σορβόννης καὶ τῆς περιύστου σχολῆς τῶν Μεταλλείων.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ τότε κρατοῦσα ἄγνοια ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ πλούτου τῆς χώρας, τὸν ἠνάγκασε νὰ κρύψῃ προσκαιρῶς τὴν πρὸς τὴν καθαρὰν ἐπιστήμην ἀγάπην του καὶ ν' ἀφιερωθῇ εἰς ἔργα πρακτικῆς ὠφελείας.

Ὁ περίφημος ἄργυρος, δι' οὗ κατεσκευάσθησαν ἄλλοτε τὰ ξύλινα τείχη τὰ ὁποῖα ὑπερήσπισαν τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐδόξασαν τὰς Ἀθήνας, ἐξηντλεῖτο. Πολυδάπανοι μηχαναὶ ἠδυνάτουον πλέον νὰ τὸν ἐξάγουν ἐπωφελῶς ἀπὸ τὰ πενιχρὰ ἀπορρίματα τῶν ἀρχαίων καμινευτῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία τοῦ Λαυρείου ἐψυχορράγει. Ἐκλήθη ὁ Νέγρης εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ ἔδωκε 12 ἔτη ἀκόμη εὐτυχίας εἰς τὸ κινδυνεῦον Λαύρειον.

Ὅχι μόνον τὴν ἐξυγίανε οἰκονομικῶς καὶ τεχνικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰσήγαγε φιλανθρωποὺς μεταρρυθμίσεις ὅσας ἡ κοινωνικὴ πρόνοια ἐπέβαλε διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν καὶ ἐμερίμνησε ὑπὲρ τῆς ὑδρεύσεως καὶ ἄλλων ἀναγκῶν τῆς πόλεως τοῦ Λαυρείου ἥτις τὸν ἐτίμησεν ἐνθουσιώδης μὲ τὸ δημαρχιακὸν ἀξίωμα.

Τὸν βιομήχανον παρηκολούθει πάντοτε ὁ ἐπιστήμων. Οὐδὲ στιγμήν ἔπαυε πειραματιζόμενος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν πλυντηρίων καὶ τῶν καμίνων τοῦ Λαυρείου. Τὸ εὐτυχέστερον ἀποτέλεσμα τῶν πειραμάτων ἔσχεν ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἑλληνικοῦ λευκολίθου διὰ τὴν κατασκευὴν πυριμάχων πλίνθων. Καὶ αἱ πλίνθοι αὗται χρήσιμοι εἰς τὴν μικρὰν μεταλλουργίαν τοῦ Λαυρείου, κατεδείχθησαν ἔτι χρησιμότεραι εἰς τὴν παγκόσμιον μεταλλ-

λουργίαν τοῦ σιδήρου, καταστήσασαι περιζήτητον τὸν μοναδικὸν λευκόλιθον τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν διοικητικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἰκανότητα ἦν ἐπέδειξεν ὡς διευθυντῆς τῶν Μεταλλείων καὶ ὡς Δήμαρχος ἐπεζήτησε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐπωφελήθη καρποφόρως ἡ Πολιτεία. Τρις ἐκλήθη καὶ διεκρίθη ὡς ὑπουργὸς ἢ δὲ πρωτεύουσα τοῦ κράτους ἐξελεξε, τὸν ἄγνωστον τέως εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμονα, πανηγυρικῶς βουλευτὴν τῆς.

Τόσον πολυάσχολος καὶ κοπιώδης βίος εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Καὶ εὔρε τὴν ἀνάπαυσιν εἰς τὴν μελέτην. Ἐξηκονταετῆς περίπου τῷ 1901 ἐμφανίζεται ἀπροσδοκῆτως ἐκ νέου ὁ παλαιὸς ἀριστεὺς τῆς Παρισινῆς Σχολῆς τῶν Μεταλλείων, πάνοπλος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς γεωλογικῆς ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Χώρας. Δημοσιεύει τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐργασίαν «περὶ τῶν πτωχόσεων καὶ μετακινήσεων τοῦ γηίνου φλοιοῦ ἐν Ἑλλάδι» εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν.

Καὶ οὕτω ἡ ἐσπέρα τοῦ βίου του λάμπει μὲ τὰ φῶτα τῆς νεότητος, δικαιούσα τὸ τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι «νοῦς παλαιούμενος ἀνηβᾷ». Ἐκτοτε αἱ γεωλογικαὶ του ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Γαλλίας καὶ εἰδικὰ γεωλογικὰ περιοδικά, διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην. Διατρέχει μὲ νεανικὴν ζωὴν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Πελοπόννησον. Ἀναρριχᾶται εἰς τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τῶν βουνῶν των διὰ τὰ ἀνακαλύψῃ τὴν θάλασσαν. Τὴν θάλασσαν ἢ ὅποια, ὡς εἶχε λόγους τὰ πιστεύῃ, πρὸ γεωλογικῶν ἀναρριθμῆτων αἰῶνων εὐρίσκειτο εἰς πολὺ ὑψηλοτέραν στάθμην ἐν Ἑλλάδι. Καὶ ἀνευρίσκει εἰς ὕψος ὑπεροκτακοσίων μέτρων εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου τὰς βαθμίδας τῆς θαλασσίας αὐτῶν διαβρώσεως καὶ εἰς ὕψος ἐπτακοσίων μέτρων εἰς Σίφνον, τὰς ὁπὰς λιθοφάγων μαλακίων.

Οὐδαμοῦ ἡ ἐπιστήμη εἶναι τόσον φειδωλὴ εἰς ἐνδείξεις καὶ σημεῖα διαφορίσεως ὅσον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων γεωλογικῶν μεταμορφώσεων. Ἄλλ' ὁ ἐμπνευσμένος γεωλόγος ὁμοιάζει τοὺς πολυπείρους ἐκείνους ἰδιωτικὸν ἀστυνόμον τῆς σήμερον, οἱ ὅποιοι ἀπὸ ἐλάχιστα καὶ ἀσήμαντα διὰ τοὺς λοιποὺς ἔχνη, ἀναδημιουργοῦν ὀλόκληρον τὸ δρᾶμα ὅπερ συνέβη. Καὶ ἐκ τῶν πενιχρῶν τεκμηρίων τὰ ὅποια ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀκα-

ταπόνητος συνέλεγε διατρέχων τὴν Ἑλλάδα συνέταξεν ὁ Φωκίων Νέγρης πλήρη θεωρίαν διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτησε νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸ μεγαλειῶδες γεωλογικὸν δρᾶμα τῆς μετακινήσεως τῶν παραλίων κατὰ τὰς τελευταίας περιόδους τῆς γεωλογικῆς ἐξελίξεως τοῦ Αἰγαίου.

Δὲν ἔχω οὐδεμίαν εἰδικότητα ν' ἀποφανθῶ ἐπὶ τῶν μελετῶν τούτων. Ἄλλοι εἰδικώτεροι ἐμοῦ θὰ πράξωσι τοῦτο βραδύτερον. Δὲν γνωρίζω ἐπομένως ἂν ἀνεῦρε ὄλην τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' ἂν δὲν ἀνεύρει ὄλην τὴν ἀλήθειαν, δυσεύρετον καὶ δυσαπόδεικτον εἰς τὰς γεωλογικὰς θεωρίας, τοῦτο δὲν τὸν ἐστέρησε ποτὲ τῆς εὐχαριστήσεως νὰ τὴν ἀναζητῆ μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του.

Καὶ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἀκόμη ἀνακοινοῦται εἰς τὴν Γεωλογικὴν Ἑταιρίαν τῶν Παρισίων τελευταία αὐτοῦ μελέτη ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ζητήματος τῆς Ἀτλαντίδος, τῆς ἀπεράντου ἐκείνης νήσου πέραν τῶν Ἑρακλείων στηλῶν τὸν περὶ τῆς ὁποίας μῦθον παρέδωκεν ἡμῖν ὁ Πλάτων. Τὴν ἐξήγησιν τῆς δυνατῆς ὑπάρξεως καὶ καταποντίσεως αὐτῆς, ἣτις ἀπησχόλησε πολλοὺς παλαιότερους ἰδία γεωλόγους, ἔδωκεν ἀναμφισβητήτως ἐπιστημονικωτέραν ὁ Φωκίων Νέγρης.

Φεῦ! ἡ τελευταία αὕτη ἀνακοίνωσις θὰ συνοδεύεται μὲ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ θανάτου τοῦ διακεκριμένου Ἑλληνοῦ σοφοῦ.

Τοιοῦτον ἐπίλεκτον μέλος ἀπώλεσεν ἡ Ἀκαδημία.

Ἡ εὐγενῆς αὐτοῦ φυσιογνωμία δὲν θὰ λησμονηθῆ ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του ἐν ὄσῳ καὶ ὁ τελευταῖος ἡμῶν ζῆ. Ἡ φήμη του ἢ ἐπιστημονικῆ θὰ ζήσῃ πολὺν περισσοότερον. Ὁλος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος τὸν ἐτίμα καὶ τὸν ἐθαύμαζε. Τὸν ἐτιμῶμεν καὶ τὸν ἐθανυμάζομεν καὶ ἡμεῖς, ἰδίως ὅμως τὸν ἠγαπῶμεν. Δὲν εἴμεθα συνάδελφοί του, ἀλλὰ φίλοι του.

Ὅταν ἰδρῦθῃ πρὸ διετίας ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν εἶχεν ὡς φυσιο-λογικῶς ἀνεμένετο ν' ἀντιμετωπίσῃ ζωηρὰν ἀντίδρασιν.

Τὸ ὄνομα τοῦ Προέδρου τῆς ἀπεμάκρυνε ὅλα τὰ κατ' αὐτῆς ἐκτοξευθέντα βέλη.

Θὰ μείνωμεν πάντοτε εὐγνώμονες εἰς τὴν μνήμην του. Ἄς μὴ μᾶς ἀποθααρῶνῃ ἢ ἀπώλειά του.

Μᾶς ἐχάραξε τὴν ὁδόν. Θὰ βαδίσωμεν ἐμπρός.

Παρακαλῶ τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς Ἀκαδημίας νὰ ἐγερθῶσιν εἰς ἔνδειξιν πένθους καὶ τιμῆς.

Λόγος τοῦ προέδρου κ. Κ. Ζέγγελη, περὶ Καποδίστρια.

Ἡ Ἀκαδημία τελεῖ τὰς ἐπετείους μεγάλων ἐθνικῶν ἡμερῶν μελετῶσα πληρέστερον τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τῶν γεγονότων, ἀντλοῦσα γνώσεις καὶ διδάγματα ἐκ τῆς ἐπιμελεστέρας αὐτῶν ἐρεῦνης.

Οὕτω φρονεῖ ὅτι ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν διπλὴν αὐτῆς ἀποστολήν, τὴν Ἐθνικὴν καὶ τὴν Ἐπιστημονικὴν.

Καὶ σήμερον τὴν 10^{ην} ἐπέτειον τῆς ἀφίξεως τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος Κυβερνήτου εἰς Ναύπλιον καθ' ὅμοιον τρόπον ἐορτάζει.

Σελῖδες μεγάλων πράξεων τὰς ὁποίας ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ δόξα ἐνέπνευσε, πολῦτιμοι διδάσκαλοι τοῦ παρόντος καὶ πολυτιμότεροι σύμβουλοι τοῦ μέλλοντος κατάκεινται παρημελημένοι εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια. Ἡ Ἀκαδημία αἰσθάνεται ἱερὸν καθήκον νὰ τὰς φέρῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ μᾶς φωτίσουν ἐκ νέου, νὰ μᾶς ἐμπνεύσουν ἐκ νέου ζωὴν.

Ἡ 19^η Ἰανουαρίου 1828 σημειώνει εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος, σπουδαιότατον σταθμόν. Ἀπὸ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Καποδίστρια ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ τὴν ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου ὑποταγὴν εἰς τὸν νέον Κυβερνήτην τῶν ἀλληλοσπαρασσομένων πολιτικῶν μερίδων, ἀρχίζει ὁ ἐπίσημος βίος ἐνιαίου καὶ ἐλευθέρου κράτους.

Τὴν πρωτὰν τῆς 19 Ἰανουαρίου αἱ ἀνευφημίαι τοῦ λαοῦ καὶ οἱ χαρμόσυνοι κανονιοβολισμοὶ τῶν φρουρῶν τοῦ Ναυπλίου χαιρετοῦν τὸν μετὰ πόθου ὡς σωτῆρα ἀναμενόμενον μεγάλον πολιτικὸν καὶ τὰ τρία ξένα πολεμικὰ σκάφη ἐν τῷ λιμένι ὑψώνουν ἀντιχαιρετῶντα τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ὡς πρώτην ἐπίσημον ἔνδειξιν τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἀναγεννηθέντος κράτους.

Ὁ Καποδίστριας ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐκ τῶν ἱστοριογράφων του κόμητος Gobineau, ὁ σπουδαιότερος τῶν διπλωματῶν τῆς ἐποχῆς